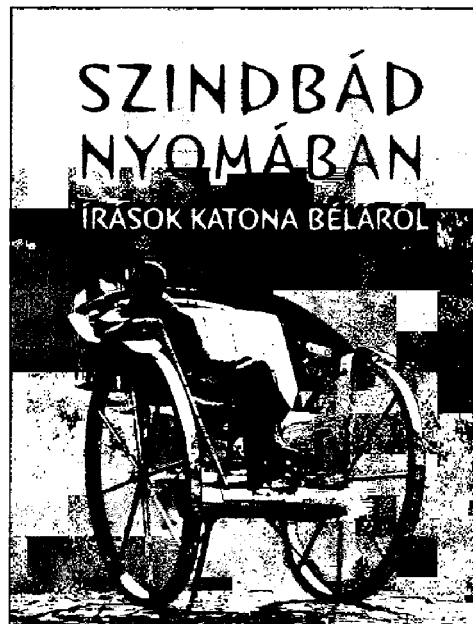

Katona Béla éltető szellemi hagyatéka

Krúdy Gyula az egyik emlékező írásában szeretett nyíregyházi tanára, Porubszky Pál alakját idézi meg: „Elmúlt az idő, amikor első novelláimat az önképzőkörben előtte felolvastam, és szívdobogtatva vártam korholását vagy dicséretét. Hogy író lettem, azt neki köszönhetem. Az első álmokat, ábrándokat ő ojtotta belém, ő nevelte fel... És ma is gyakorta, ha megírtam valamit, amihez kedvem és hangulatom volt, midőn leteszem a pennát, magamban úgy gondolom: vajon fog-e tetszeni az öreg Porubszkynak?” Bizonyára sok megyénkbeli tollforgatóban kedves emlékeket ébresztenek e sorok, csak épp Porubszky Pál helyén mentorként Katona Béla szerepel a múltból felmerülő képeken.

Neves irodalomtörténész és népszerű főiskolai oktató volt már Katona Béla, amikor az Írószövetség titkára, Fábíán Zoltán ösztönzésére elvállalta a megyei írócsoport vezetését. Ettől az időtől (a hetvenes évek végétől) kezdve megpezsdült az irodalmi élet régióinkban. Fiatalok tűntek fel írásaikkal, verses- és prózakötetek, antológiák láttak napvilágot Béla bácsi közbenjárásának köszönhetően, országosan ismert írók, szerkesztők jelentek meg az Irodalmi Presszó általa szervezett rendezvényein. Írócsoportunk menedzselését hivatástudattal, nagy kedvvel végezte. Egyik felfedezettjeként úgy éreztem akkoriban, jó időben vagyok jó helyen, fontos dolgok történnek velem és körülöttem.

Útra indítónkból az idő múlásával idősebb barátunkká lett Katona Béla, ki a magánéletébe is egyre jobban beengedett minket, s élvezhettük vendégszeretetét

otthonában és kertjében. (Emlékezetes szüretein de sokat emlegettük e táj kulturális hagyományait, latolgattuk szellemisége továbbélésének esélyeit!) Tanúi voltunk aztán méltósággal viselt betegségeknek, s ott álltunk valahányan a sírja körül... Nem kis elfogódottsággal vettem hát kézbe a róla szóló írásokat egybefoglaló Szindbád nyomában című könyvet.

A kötet írásai között találunk Katona Béla alkotásairól, tevékenységéről, haláláról és utóéletéről hírt adó – egykori napilapokban, folyóiratokban megjelent – tudósításokat (ezeket a hű feleség és munkatárs, Anci néni gyűjtötte össze az elmúlt évtizedekben), tanítványi, baráti vallomásokat és emlékezéseket prózában és versben, valamint levélrészleteket. Az írásokat meghívókról, dedikációkról készült másolatok és fényképek egészítik ki.

A harmincnál is több írásművet tartalmazó könyv tipikus, szép emlékezése a Pethő József (A találkozások harminc éve) s a Kulcsár Attiláé (Katona Béla, a költővé avató). Igényes Jánosi Zoltán ihletett esszéje (Példázat a diófáról Katona Béla hetvenedik születésnapján) és búcsúztatója (Búcsú Katona Bélától). Korrekt, szakszerű Karádi Zsolt ismertetése („Ennek a városnak voltam az írója.” Katona Béla posztumusz kötete Krúdy Gyuláról) és Babosi László hasonló műfajú és témájú írása (Az élő Krúdy. Katona Béla legújabb posztumusz kötete). János István írása (Katona Béla emlékezete) ugyancsak műves munka. Íme egy jellemző részlete: „Életét az értékteremtésre, -mentésre tette fel, mert jól tudta, van mit menteni, ha nem akarjuk, hogy végképp eltűnjenek a múlt apróbb-nagyobb emlékei egy technokrata civilizáció lánctalpai alatt. És tudni kell – vallotta – felmutatni a vállalt értékeinket, nem az anyagi haszon reményében, hanem egy olyan virtuális valóság bűvkörében, melyben együtt ragyog fel múlt, jövő és jelen a végső emberi harmónia ígézetében.” Ide kívánczik végül Bodnár István neve. Ő szerepel a legtöbb szemelvénnel a gyűjteményben (előszó, két bensőséges hangú interjú, visszatekintés az Irodalmi Presszó működésére, beszámoló Katona Béla értékes könyvtáráról s a könyvek sorsáról), to-

vábbá szervező-szerkesztő munkájával ő segített a legtöbbet Anci néninek a kötet megjelentetésében. A kiadvány elsősorban a megye és Nyíregyháza irodalomszerető polgárainak, írástudóinak figyelmét, megbecsülését mutatja Katona Béla munkásságával kapcsolatban. Itt lenne az ideje, hogy életművének elemző értékelését a „szakma”, a magyar irodalomtudomány is elvégezze.

A könyvet lapozva elgondolkozom: mennyi minden is múlik egyetlen tehetséges, elkötelezett emberen. A megyénkbeli szellemi-irodalmi életet az elmúlt fél évszázadban senkinek sem sikerült úgy összefogni, olyan magas szintre juttatni, mint Katona Bélának. Sok szó esik manapság a lokális és a globális viszonyáról. Béla bácsi tisztában volt e viszony természetével, s tudta, amit az erdélyi író, Páskándi Géza így fogalmazott meg: „az egyetemesség és a tájíság egymásban jelentkeznek”; „az egyetemes gyökerei is anyaföldben, hazaföldben nőnek, és nem a semmiben.” Azzal a reménnyel ajánlom mindenkinek e könyvet, hogy támad majd kisebb hazánkban olyan kiváló tanár- és tudósegénység, aki Szindbád nyomában is, meg Katona Béla nyomában is képes továbbhaladni.

ANTAL ATTILA

Szindbád nyomában. Írások Katona Béláról. Szerk. és az előszót írta Bodnár István. Nyíregyháza, 2013. Örökségünk Könyvkiadó Kft., 89 p.